

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

III. Synodus Nicæna & Antiochena, Athanasius, & Basilius eos laudant sub nomine antiquorum canonm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

cenferi debet qua Liber Constitutionum apostolicarum sub nomine Clementis Romani editus, cum eos canones ultimo capite integros Liber Constitutionum completatur; quemadmodum Photius observavit in Bibliotheca: *Ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀποστολικῶν κανόνων*. Sanè ut Clementis Romani factum non esse, ita etiam erudito scriptori, qui tertio saltem seculo floruerit, vindicandum, omnibus hodie persuasum esse video, cum in illo commentario antiquæ disciplinæ satis expressa vestigia supersint. Cujus auctoritas quanta fuerit apud veteres Christianos, inde colligitur, quòd hæretici corruptore stylo aliquot locis eum violarint; ut conqueritur Epiphanius, qui eo libro contineri *πᾶσαν χειροτονίαν* testatur. Ceterum corpus illud canonum apostolicorum octoginta quinque capitulis constans, quæ ab Apostolis per Orientem manaverunt traditiones ad disciplinam ecclesiasticam constituendam complectitur. Ejus Collectionis usus maximè viguit in Orientalibus Ecclesiis. Quod duplici probationum genere demonstrari potest. Primò iis testimoniis quæ conceptis verbis apostolicorum canonum meminere. Antiquior mihi videtur esse in eo genere Alexander Episcopus Alexandrinus, qui eos Episcopos objurgat à quibus Clerici suscipiebantur quos ipse excommunicaverat, idque ait contrarium esse canonis apostolico, *μηδὲ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα τῶτο συγχαρεῖν*. quibus verbis apertissimè canon xv. apostolicus insinuat.

Extat epistola Constantini Imperatoris ad Eusebium data, qua illius pietatem laudat, quòd ab Antiochenis ad Ecclesiam illam, quæ metropolis erat Orientis, civium & Cleri suffragiis electus, Cæsareæ episcopatum deferere noluerit, ab una in alteram Ecclesiam migrando, sed maluerit *apostolicum canonem* rigidè observare. Is autem est canon apostolicus decimus quartus, quo migrationes istæ prohibentur. In synodo Constantinopolitana habita sub Nectario in causâ Agapij, quærente Arabiano Ancyra Episcopo an liceret duobus Episcopis Episcopum accusatum gradu dejicere, ex sententia Nectarij & Theophili Alexandrini totiusque synodi decernitur Episcopum deici non posse præterquam à synodo Episcoporum provinciarum, *ut apostolici canones constituerunt*. Quibus verbis canon apostolicus septuagesimus quartus significatur. In Concilio Ephesino refertur Antiochenum Episcopum ordinationes provinciarum Cypri ad se trahere conatum *contra leges ecclesiasticas & canones sanctorum Apo-*

stolorum, id est, 34. & 35. canones apostolicos, qui verant Episcopos ne extra provinciam quique suam manus imponant. Imperator quoque Theodosius anno ccccxi. Irenæum quendam post *binas nuptias præter apostolicos canones Tyrriorum civitatis Episcopum factum*, ab ea Ecclesia constitutione sua dejecit. Quibus verbis canonem xviii. apostolicum respicit. Justinianus Canones apostolicos aut ipsi Apostolis aut saltem doctrinæ ab iis traditæ asserere videtur in Novella sexta.

III. Secundum genus probationis petitur è synodo Nicæna; cujus canone xv. ventantur migrationes ab una paræcia in aliam, quas tunc factas fuisse præter canonem observat synodus. Aliquo ergo canone anteriori veritæ erant translationes, qui porro alius non est quàm xv. canon apostolicus. Sed disertis verbis in v. canone laudatur canon antiquus, quo interdictum est Episcopis ne ab uno excommunicatos alij admittant in communionem: *κατὰ τὸν κανόνα τὸν ἀποστολικὸν τοῦ ὑψ' ἑτέρων ἀποδοχῆνας, ὑψ' ἑτέρων μὴ ἀποδοχῆνας*. quibus verbis aperte significatur canon apostolicus xii. & xxxvi. Non omittendus est canon x. Nicænus, quo canon apostolicus lxi. insinuat, & explicatur. Hoc apostolico canone, qui metu supplicij Christum negat, gradu dejicitur, & pellitur ab Ecclesia. Sed de eo qui post lapsum ordinatus fuerit, nihil cavetur. Ad hanc tamen speciem Nicæna synodus dejectionem extendit, his verbis: *Quicumque de lapsis ad ordinem Cleri promoti sunt per ignorantiam, vel per ordinantium dissimulationem, vel ecclesiasticæ non præjudicat regule. cogniti namque deponantur*. quasi diceret: Subsecuta lapsum ordinatio non effugiet pœnam canonis ecclesiastici, id est, apostolici lxi. licet canon iste de eo loquatur qui adscriptus erat in clero ante lapsum, cum par sit in utraque specie ratio. Synodus Antiochena frequenter etiam alludit ad canones istos apostolicos, ita ut penè transcripserit canones xl. & xli. qui explicantur canonibus Antiochenis xxiv. & xxv. Sed disertissimè canone ix. significatur canon apostolicus xxxiv. quo inhibetur ne quid gravioris momenti agant Episcopi provinciales sine sententia ejus qui præest metropoli. quod iisdem ferè verbis statuitur in canone ix. synodi Antiochenæ, secundum antiquam à patribus nostris regulam constitutam. Eiusdem Concilij canone xxxv. prohibetur ne quis Episcopus sibi successorem eligat; sed electio fiat secundum regulam ecclesiasticam; qua significatur canon apostolicus lxxvi.

Theod. l. i. c. 4.

Euf. lib. 1. de vita Const. c. 9. *Ἀποστολικὸν κανόνα*

Syn. CP. sub Nectario: *κατὰ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα*

Conc. Ephes. Ad. *κατὰ τὸν ἀποστολικὸν κανόνα*

L. I. C. de...

Novell. 6. §. 1.

Conc. Nic. II. cap. 10.

Can. 10. d. C. de...

Syn. Ant. c. 11.

Can. 11. epist.

Athanasius quoque & Basilius non ob-
curè his canonibus utuntur. Ille quidem,
cùm de Georgij Cappadocis Arriani auda-
cia conqueritur, qui iussu Comitis per vim
sedem Alexandrinam occupavit, violatos
ab eo canones ecclesiasticos palam profite-
tur, id est, canonem apostolicum xxxi.
quo præcipitur, ut si quis seculi potestati-
bus usus, Ecclesiam per ipsos obtineat, de-
ponatur. Basilius Diaconum à gradu deje-
ctum ob crimen, non arceat communione;
quoniam antiquus est canon, ut qui à gradu
exciderunt, hac sola pœna castigentur.
Vetus ille canon quem laudat, est xxv.
canon apostolicus.

IV. Ex iis autem quæ diximus, non so-
lùm colligitur vetustas & auctoritas cano-
num apostolicorum, sed etiam eorum num-
erus. Etenim octoginta quinque canones
recentens Græci in Collectionibus suis, jux-
ta definitionem synodi in Trullo. Quo in
capite rectè illis convenit cum libro Con-
stitutionum apostolicarum, ubi canones
illi eadem serie eodèmq; numero refe-
runtur. Laudatum etiam vidimus canonem
LXXIV. à Synodo Constantinopolitana
sub Nectario, & LXXII. à Synodo Nicæna,
& LXXVI. à Concilio Antiocheno. Quin-
teriam Theodoretus in collectione sua eun-
dem numerum octoginta quinque cano-
num apostolicorum servavit.

V. Difficile est in tam alto veterum scri-
ptorum silentio tempus hujus Collectionis
indagare, quam tamen certum est Conci-
lij Nicæni tempora antecessisse. Tentari
fortasse posset, nondum cognitam fuisse
Orientalibus, quando controversia inci-
dit de baptismo hæreticorum, quæ Cy-
prianum in Africa & Firmilianum in Cap-
padocia cum Stephano Summo Pontifice
commisit. Aiebant illi tinctos ab hæreticis
Spiritus sanctum (qui ad solam Ecclesiam
pertinet) suscipere non potuisse. Step-
hanus assererat traditionem veterum non esse
innovandam, neque repetendum bap-
tismum ab hæreticis collatum, sed manus
in penitentiam baptizatis imponendas.
Stephanus nitebatur antiqua consuetudi-
ne; cui Cyprianus scripturas opponebat.
Sed Firmilianus Stephano objiciebat con-
trariam consuetudinem, quæ vigeat in
Oriente: *Quod quidem adversus Stephanum
vos Afri dicere potestis*, inquit ille ad Cypri-
anum, *cognita veritate errorem consuetudinis re-
liquisse. Ceterum nos veritati & consuetudinem
jungimus, & consuetudini Romanorum, con-
suetudinem, sed veritatis, opponimus; ab ini-
tio hoc tenentes quod à Christo & Apostolo est tra-
ditum.* Petri & Pauli locos, quos in supe-

riori parte epistolæ laudaverat, intelligit.
Nihil opportunius accidere poterat hac
disputatione ad citandos in testimonium
canones apostolicos, si ea tempestate com-
pacta fuisset Collectio qua hodie utimur.
Etenim ad confirmandam consuetudinem
illam constantem, quam Firmilianus Ste-
phano obtendebat, proferre poterat ca-
nonem apostolicum XLVI. conceptum in
hæc verba, è versione Dionysij Exigui:
*Episcopum aut Presbyterum, hæreticorum susci-
pientem baptisma, damnari præcipimus. Que
enim conventio Christi ad Belial, aut quæ pars
fidei cum infideli?* Et canonem XLVII.
*Episcopus aut Presbyter, si eum, qui secundum
veritatem habuerit baptisma, denuo baptizaverit,
aut pollutum ab impiis non baptizaverit, de-
ponatur, tanquam deridens crucem & mortem
Domini, nec sacerdotes à falsis sacerdotibus dis-
cernens.* Itaque è silentio Firmiliani collige-
re licet, incognitos ea ætate Orientalibus
fuisse canones apostolicos. Quid si hæc con-
tentio collectionis hujus occasionem præ-
buerit? & ut Romanæ Ecclesiæ traditio &
auctoritas à Stephano prolata, objecto ve-
luti clypeo repelleretur, huic collectioni,
(quæ antiquæ disciplinæ in Oriente vigen-
tis capita omnia, imò verò & sacramento-
rum ritum complectitur) constitutionum
apostolicarum & canonum à Clemente Ro-
mano editorum nomen inscriptum fuerit?
Conquerebatur enim Firmilianus injuriam
fieri Apostolis Petro & Paulo, quòd eos
auctores tam alienæ traditionis Stephanus
faceret: *Adhuc etiam, inquit, infamans Pe-
trum & Paulum beatos Apostolos, quasi hoc ipsi
tradiderint, qui in epistolis suis hæreticos ex-
crati sunt, & ut eos evitemus monuerunt.*
Quare ne dignitate apostolicæ sedis, epi-
scopatus sui loco, & Cathedræ Petri, quam
per successionem tenere Stephanus profite-
batur, Christianorum animos à Firmiliani
sententia averteret, necessarium visum est
testimonium aliquod, quo Petri auctoritas
Petri successoris opponeretur. Et ne ullus
superesset dubitandi locus in controversiis
quæ traditionum antiquarum occasione ac-
cidere possent, placuit eas libro constitu-
tionum apostolicarum & Breviario cano-
num apostolicorum complecti, prout in
Oriente traditionum usus invaluerat. Com-
modùm accidit ut frequentes Orientalium
Ecclesiarum Episcopi Iconium convenirent
anno CCLVIII. ad controversiam illam
de baptismo hæreticorum dirimendam, ubi
eadem sententia constituta est quam apo-
stolici canones XLVI. & XLVII. exhi-
bent. Hæc sunt Firmiliani verba, rem ge-
stam narrantis: *Hæretico enim sicut ordinare*

Athan. ep. ad
Cynth.

In illis ep. ad
Apost. cont. 1.
Alia ep. ad
Cynth.

Syn. in Trullo.
1. in 1. cap.
2. in 1. cap.
3. in 1. cap.

Theodoretus in
Synopse.

Firmilianus in ep.
ad Cyprian.

Canon apost. 46.
& 47.